

SZERKESZTŐI HÍRDA

Belmagyar-utca 27-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egyes évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félévre 8 frt. vagy 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Köziratok nem adának vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy □ centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyitottor cikkek:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Tömeges buktatások.

(*) Kuncz Elek urról, a kolozsvári tankerület ujonnan kinevezett kir. főigazgatójáról a közel napokban olyan adatok kerültek a nyilvánosság elé, amelyek nem csak a közvetlenül érdekelt szülőket, hanem magát a közvéleményt is meglepték.

A főigazgató urról tudva van, hogy Gyulafehérvárt elbuktatta az érettségi vizsgálatra jelentkezők felét, a csiksomlyói gimnásiumban megbuktatta a jelentkezők 60 százalékát, a kolozsvári r. katk. főgymnásiumban megbuktatott 40 jelentkező közül 19-et, tehát itt is majdnem felét; az unitárius főiskolában érettségire jelentkező 26 tanuló közül megbukott 11, itt is tehát majdnem fele a tanulóknak áldozatul esett a főigazgató ur szigorának, vagy — nervozitásának.

Ez a tömeges buktatás már csak szokatlanságával is méltán meglephette nem csak a közvetlenül érdekelt szülőket, hanem az egész közvéleményt is.

És a mint mi látjuk, a szülők nem csak meglepetésben részesültek a főigazgató fellépése által, hanem az bizonyos fokig teljesen érthető elkeseredést okozott szülői körökben.

Méltán lehetnek elkeseredve a szülők közül első sorban azok, a kiknek gyermekei felett jogtalanul sújtott le a főigazgató pallosa.

A mint érdekelt körökben hangzottak, a Kuncz ur által elbuktatott ifjaknak legalább 50 százalékát normális körülmények között érettnnek kell vala a tanári karnak nyilvánítani.

Már most hol keresendők a tényleg létező bajok forrásai?

Némelyek azt mondják: Kuncz főigazgató ideges ember, s főképp gyerek emberekkel szemben nem tud igazságos mértéket alkalmazni akkor, mikor képességük elbírálásáról van szó. Az így vélekedők tehát Kuncz ur ideges természetében keresik a példátlanul tömeges buktatás alapokait.

Mások azt rebesgetik, hogy Kuncz ur mint a városban és tankerületben új ember, bizonyos h i r n é v r e akart szert tenni, s ezt leginkább elérni vélte a java részben jogtalanul végrehajtott tömeges buktatások által.

Hogy melyik pártnak van igaza, nem tudjuk eldönteni; mi mint a nyilvánosság terén működő férfiak közselekedeteinek hivatott őrei, csak annyit

látunk, hogy megelőző időkben ilyen nagy számban nem buktak meg az érettségit tevő ifjak, s látjuk továbbá azt, hogy a szülői — sőt rajtuk kívül álló körökben is elkeseredést okozott ez a nagyszabású buktatás.

És épen, mert az elkeseredés ilyen általános és a konsternáció szintén ilyen kiterjedt — fel kell tételeznünk, hogy az igazság azok részén van, a kik elkeseredtek, s nem annak a részén, a ki ennek az elkeseredésnek az okozója.

Kuncz ur kétségtelenül olyantényt hajtott végre, a melyre neki forma szerűen joga volt.

A tankerületi főigazgatók részére megállapított ministeri szabályzat jogot biztosít, a kormány felügyeleti jogát gyakorló főigazgatók részére, hogy az egyes főiskolák érettségi vizsgálatán a tanári kar osztályozásával szemben anynyi tanulóat vessen vissza illetve buktasson meg, a hányat é p e n n e k i t e t s z i k .

Már most tessék elképzelni ezt a korlátlan jogot egy nervozus, vagy egy hatalomvágyó férfi kezében!

Hogy mikép szoktak élni ily korlátlan joggal az olyan temperamentum emberek, a kik vérmérsékletök-nél vagy hajlamaiknál fogva a hatalommal való visszaélésre hajlandók — élénk példája Kuncz Elek főigazgató, a ki a nevelés ügy testén mutatkozó sebeket úgy gyógyítja, hogy új sebeket vág a régiék mellé!

Már most, ha — a mint hiszük — igen sok buktatásnál igaztalanul járt el a főigazgató ur — hol keresendő az ezzel okozott sérelemnek az orvosszere és kiben találhatók meg e káros hatalmi ténykedésnek a korrektívumai?

Helytelen vagy okatlan az a kormányi szabályzat, mely a főigazgatók részére olyan korlátlan vető jogot állapít meg, hogy azzal olyan könnyű a visszaélés?

No, ha bolond rendelkezést tartalmaz a főigazgatói hatalmi kört megállapító szabályzat, akkor ennek a korrektívuma csak az lehet, hogy az a szabályzat alapos revízió alá vétessék, s gondoskodás történjék arról főképpen, hogy egy egész tanári karral szemben, — a főigazgatói vető jog ne gyakorolathassék.

Jogtalanul, igazságtalanul és komoly indok és szükség nélkül élt Kuncz Elek ur ezzel a vető-joggal? No hát akkor ejtse módját a közoktatásügyi

kormány, hogy Kuncz urnak e nagy visszatetszést keltő ténykedése felül bíráltságának

Erre annál inkább szükség van, mert Kuncz ur egy nyilatkozatban (melynek magyarsága secundát érdemelne) egyenesen kijelenti, — hogy ő senkit meg nem buktatott. (Ugy kell lenni, hogy az illető tanulók jószántukból buktak meg.)

De hát akkor mi volt az oka és ki mennyiben részes ebben a tömeges buktatásban?

Ennek kiderítése első sorban az érdekelt szülők, másodsorban a nevelésügy s a vele összefüggő közérdek szempontjából — a kormánynak a kötelessége.

Megteszi-e ezt a kormány a saját elhatározásából, nem tudjuk, de most oly sérelmet látunk fenforogni, mely egy csomó ifjunak a jövőjét, egy csomó szülőnek elsőrangú érdekeit, továbbá a nevelés ügynek megfontolandó érdekeit érinti — felhívjuk ez ügyre minden olyan tényezőnek a figyelmét, a melynek ebbe az ügybe beleszólási, vagy intézkedési és kezdeményezési joga van.

E tekintetben elsősorban Kolozsvár város törvényhatósági bizottságára hárul az a kötelesség, hogy a Kuncz Elek ur ténykedése által épen Kolozsvár városában felzavart közhangulat megnyugtatósá, s főképp a szülők és tanulók érdekein ejtett sérelem orvoslásáért forduljon a közoktatási kormányhoz egy felirattal, melyben a helyi r. katolikus és az unitárius főiskolákban megejtett érettségi vizsgálatokon eszközölt klasszifikálás felülvizsgálata sürgetessék.

Szükség van a Kuncz Elek főigazgató hatalmi ténykedéseinek felülbírlására annál is inkább, mert a közoktatás általános érdekét látjuk megtámadva azzal, ha egyes kormányközlegek nem a nevelésügy javításán, hanem ellenkezőleg a kétes existenciák elszaporításán munkálnak; már pedig minden igaztalanul elbuktatott ifjút egyenesen ebbe a veszedelembé kerget bele a hatalmi erőszak és a kormány nevében elkövetett igaztalanság.

Szükség van továbbá azért is, mert ha a főigazgatói hatalmi ténykedése szokásossá válik — az lesz eredménye, — hogy a körületébe tartozó főiskolák u y o l e z a d i k osztályának nem lesz látogatója, s a szülők az utolsó gym-

názialis osztályt olyan iskolákban fogják kijárni a gyermekeikkel, a melyek felett több igazság érzettel bíró és helyesebb érzékkel rendelkező főigazgató áll, mint a minő a kolozsvári tankerület igazgatója.

Alkalmilag még elmondjuk a véleményünket a tankerületi főigazgatói rendszer és a részükre biztosított vető jog tarthatatlanságáról — most csak a törvényhatósági bizottság figyelmét akartuk felhívni e közérdektől kérdésre — azon reményben, hogy e zavaros állapot kitisztítására maga is segédkezni fog, s feliratilag fog a közoktatási kormányhoz jóvátételért fordulni.

Politikai hírek.

Ugron Gábor és választói. A szatmárvárosi függetlenségi és 48-as párt a napokban értekezletet tartott, melyben kijelentették, hogy a városi törvényhatóságnak Ugron Gábor iránt tanusított magatartásában a pártnak semm része sem volt. Együttal azt a reményüket fejezték ki, hogy az abból fejlődött kedvetlenség eloszlátása véget Ugron Gábor meg fog körtükben jelenni. Az értekezlet tagjai felkérték Farkas Antal ügyvédet, mint a párt vezérfőnökét, hogy a szükséges teendők megbeszélése végett a párt kétszázszáz bizottságát július 9-ére hívja össze.

Kormányválság Ausztriában. Már megemlékeztünk arról, hogy az osztrák kormányban válság tört ki, mint most tudósítanak, illetékes lengyel körökben egészen bizonyosra veszik, hogy a Reichsrath őszszel megnyitótársakat megelőzőleg Galícia eddigi helytartóját, gróf Badenit belügyminiszterré nevezik ki. Természetes, hogy Zaleszki a miniszteriumból távozik. Galícia helytartójává lovag Löblt, Morvaország eddigi helytartóját nevezik ki. Egy másik hír szerint, gróf Goluchovszky az osztrák-magyar bukaresti követ lépne Badeni örökébe. Sokan azt hiszik, hogy Badeninek a kabinetbe lépése egyértelmű azzal, hogy idővel Taaffe miniszterelnököt váltja fel.

Apponyi gróf Szatmáron.

Szatmár, június 24.

A múlt ősz óta várja Szatmármegye gróf Apponyit és várta az ujon alakult nemzeti párt, hogy vezére maga fejtsse ki nézeteit a vármegye közönsége előtt, maga vegyen részt a megye birtokos osztályának nagy akcióijában és lelkesítő szavával még jobban megerősítse azt a fiatal pártot, mely néhány

hónapos akciója után az egész vármegye független elemeit és szabadon gondolkodó polgáraitak nagy részét magában egyesíti.

Tegnap végre ideérkezett Apponyi. Fogadták hozzá méltó lelkesedéssel, e megyében eddig páratlan ünnepeztetéssel, melyben osztottak nemcsak a város és a megye, hanem vármegyék sorakoztak küldöttségeikkel Apponyi köré és ezzel öt vármegye közös ünnepévé tették a nemzeti párt mai napját.

A közönség valóságban ujjongott Apponyinak. Beszédeit, melyeket a pályaudvaron, a fáklyás zenénél és a banketten mondott, az öröm kitörő nyilvánulása fogadta, nagy beszéde pedig, mely a szónoki alkotások igazi mesterműve, hatásában olyan volt, a mely felejthetetlené teszi a mai napot, ama háromezer főnyi közönség előtt, a mely egy szabad téren ötvennégy óráig tapsolt és éljenzett, ujjongott és lelkesült.

Beszédekének kritikai része, melylyel a kormány működését bírálta, a megye több ismert kormánypárti korifeusaira is nagy hatást tett; az egyházpolitikai kérdésben tett határozott, világos és késéget nem tűrő kijelentései pedig osztatlanul lelkesedésre ragadták az egész vármegyét s az öt vármegye küldötteit.

Szineken gazdag, gyönyörű hasonlatok sok helyütt megakasztották a beszéd folyását, egyes mondatai után percekig alig tudott szöhoz jutni Apponyi, minekutána pedig szavait befogadta azzal, hogy: Nem a miénk, hanem a hazáé, a mit nekünk adnak, — valóságos diadalmammal kísérték be a városba.

Délben a vigadóban 500 terítékű banket volt, melyen Szatmármegye és város, valamint a szomszédos vármegyék és a kolozsvári nemzeti párt vezérfőnökei és hívei vettek részt.

Első pohárköszöntőt Vécsey báró mondotta ő felségére, mint alkotmányos szabadságunk hí órére. Domahidy Sándor, bősörményi polgármester, Tabajdi ref. lelkes Apponyira, Apponyi a város és megye közönségére, Jékely Mór Vécseyre, Vécsey Horánszkyra, Horánszky Vécseyre, Szőke Barna Jékely Zeigra, függetlenségi és 48-as párt elnökeért, Szentiványi Vályi Árpádot, Jékely Zeigra függetlenségi és 48-as elnök Apponyiért, Botlik szatmármegyei és város honleányaiért, Hock János óriási tetszést keltő beszéde ünneplő hazaszeretetért, Vécsey a szomszéd megyei vendégeikért, Farkas függetlenségi és 48-as elnök Apponyiért, Apponyi nagy hatást keltő beszédében a pártok jelenlévő bajtársaiért és polgáraiért, dr. Groisz a kolozsvári nemzeti párt elnöke a szatmármegyei nemzeti pártért mondtak köszöneteket.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1893. június 27.

Berlini levél.

IV.*

(Kopenhágáról.)

Mult pünkösdi kirándulásomról írom e sorokat, az ójszaki tenger szépségének hatása alatt.

Kicsiny ország Dánia, szerényen meghurólik az európai szárazföld egy félreese zugában. Nem zavar másokat; mások is békében hagyják. Nagyhatalmi ábrándok nem bántják; királyi háza jó parthiekkal biztosította a jövőt; politikai izgalmak, összeesküvések, forradalmi törekvések az országban minosenek. Ritkán is szoktunk róla olvasni.

Három dán nevet azonban mindenki ismer: Hamlet, Andersen, Thorwaldsen. Elsőt a nagy brit költő tette halhatatlanná, másik kettő maga gondoskodott magáról. Első a legnagyobb filozofusoknak nyújt gondolkodásra anyagot, második a gyermekkor álmaiba szövi bele regéit, harmadik életet varázsol a kőbe, bele helyellven mind azt, a mi szépet csak légsze felfogni tudott, hogy bámulhassa a tudós épügy, mint a műkedvelő. Első kettővel megismerkedhetünk bárhol, — Thorwaldsen műveit Kopenhágában kell elzarándokolnunk.

Második európai főváros, mely nem a continensen fekszik. Hatalmas erődítések védik a tenger felől ezt a féltett kincsét a dán

népnek. 4—5 apró sziget, — egészen ártatlannak látszik messziről, csak mellette hajóva kárikálnak elő a karsu ágyúcsövek; vagy kilátszik imitt-amott az ör sipkája — meg szuronyának hegye.

Tulnan a Sund szélén Svédhon városai, velünk szemben épen Malmö tornyai és gyárcséményei látszóttak a reggeli párás levegőben; emitt Kopenhága régi tornyai, zöld rozsdás réz fedeleikkel, meg szürke házai, messzeféle látszó vörös cserepekkel. A reggeli napfényben messzire csillognak az orosz kápolna bizarr aranyos tornyocskáik, míg a „Fredenskirke” hatalmas kupolája sötétben rajzolódik le a láthatár szélén.

Mindenki, ha először utazik tengeren, kisebb-nagyobb mértékben Kolumbusnak érzi magát, s tizenegyet órai tengeri út után a „föld” szó fölünkben már kellemesen cseng. Pedig a tenger nagyszerűsége, változatos színjátéka, örökké mozgó tükre lebilincselnek; megukkal ragadnak. Hiába festik, rajzolják vagy írják le bármily ékesen szólan, halvány fogalmunk sincs arról, a milyen ő valójában. Midőn a hajó Swinemünde-nél elhagyva a moló végén emelkedő világító tornyot, kiért a nyílt tengerre, mintha más világba jutottunk volna. Az a mi emberekre emlékeztet, eltűnik lassanként; és kis hajónk, a rajta levő emberek portallat, most a mi egész világunk. Ugyanaz a hatás, mint magas égbe nyúló hegycsúcsokon: mindentűt a végtelen, és a végtelenben megnyilatkozó emberföldről, a mi egész valóunkat lekötí.

Hűvös szél, permetező eső kergettek el a fedélzetről, a kajüt csendes magányába.

Pitymallott, mire újra a fedélzetre kerültem, de az ég alja még alig vált el a víz szélétől. Alig derengett egy vékony fehér csík keleten; egy-egy távoli világító torony fénye még nem is halványult el. Imitt-amott zöld és fehér fényes pontok látszanak a felhomályból: hajók lámpái; nem vagyunk még sem egyedül. Lassan dertül az éj, a fehéres csík sárga, és a sárga élénk piros lesz, sárga lyok röpkednek az árbócok körül; végül kibukkan a nap s rózsaszínű festi a sötétzöld habok hátát. Ünnepi csend mindentűt — a tenger így törvözi a felkelő napot.

De már a kopenhágai kikötőhöz közelítünk. Nagyokat bömböl időről-időre a gőzkürt, mind sűrűbben lepi el a sok tarka hajó a tengert; már feltűnik a kikötő árbóc-erdőjével. Elhaladtunk a dán hadi hajóhad ideomtalan pánccsól, tornyos alkotmányai előtt. Csendesen pihennek, nem is mutatja semmi, milyen veszedelmes szerszámok. Majd nagy vörös falu raktárak foglalják a partot; gőzdaruk lánczó-örgése, terhes szekerek robogása, ezernyi zsvaj élénkíti a levegőt a riasztja el az ünnepi hangulatot.

Utolsó fú a gőzkürt — itt vagyunk.

Elhagyva a kikötőt, az ó-órosba jutunk. Itt van a királyi lak, színház, egyetem, „Fruenkirke”. Thorwaldsen Múzeum: szöval a legtöbb látnivaló. Ide még a modern építészlet alig hatolt be; a mult századi jellemzatos komor, meredek fedeltű cserepes házak sűrűn találjuk. Nem is lesz jó eltérni a főutczákról, mert könnyen meggyöződhetünk, hogy az a klasszikus mondás, hogy „itt büzlík valami”, a szó szoros értelmében igaz.

Csendes, előkelő városrész ez a kikötő és a szabálytalan nagy tőrkötű, melynek neve „Kongens Nytorv.” Ez a város középpontja, a csinos királyi színházzal és a képzőművészeti akadémiával.

Innen indulnak ki az utczák, melyek a közönség kedves sétahelyei a déli órákban. Igazán érdemes dolog végigsétálni itt, mert hát a dán nők szépség dolgában nem utolsók ám! Azokhoz a finom, eszményi szépségkehez tartoznak, melyekből a germán ómonda Krimhilde, vagy Thusneldája. Szőke haj, gyönyörű arcbőr, sötét kék szemek. Valami előkelőség, nemesség van egész lényükön, a nélkül, hogy a büszkeség rontaná meg az arcz harmóniáját. Nem csoda, ha ilyen környezetben aztán egy Thorwaldsen születhetett.

Bár gazdag Dánia női szépségeiben: de pénze nem sok lehet. Leégett királyi kastélyát a „Christiánborg”-ot még nem tudta felépíteni, s kérdés: vajjon felépítik-e egyáltalában. Mellette a Thorwaldsen Múzeum is olyan elhanyagolt, kopott külsejű, mint egy Hamupipőke. Még nem is olyan rég volt, midőn a miniszteriumot akarták vád alá helyezni, mert az állam tulajdonából a rombadől „Marmorkirke”-t egy gazdag magánosnak eladták, minthogy ez kötelezte magát a rom kiépítésére.

De maradjunk a Thorwaldsen Múzeumnál. Észak legnagyobb szobrászának emelve, egyesíti nemcsak műveit (márványban és gipszmásolatban), hanem mindent, a mi csak rá vonatkozik. Eredeti műveinek jó része, könyvtára, régiséggyűjteménye, képei,

ruhái, még a vésők is, melyekkel dolgozott, mind kegyelettel vannak itt megőrizve. Bámulatos termékeny fantáziájáról tanusodnak már számszerint is művei. Műveinek száma körülbelül a Rubens termékenységgel tehető párbuzamba. De ez csak külső hasonlat; Thorwaldsen azzal a genialitással bírt, hogy nem külsőleg utánozta az antikot, hanem beletudta magát élni annak törvényeibe: felelevenítette a mi igazán maradó. Milyen változatosság a tárgyban: a Ganymed szobrától a Fruenkirke Jézuság az apostolokkal; vagy a reliefekben: az Amor-jeleneteken, az Iliász-mondán, vagy a mythologiai tárgyakra kezdve a híres „Nagy Sándor diadalmnéte”-ig: gyöngéd tudlenni érzélgősség nélkül; drámai: anélkül, hogy a nyugodtságot feláldozza. A formák szépsége, a mozdulatok bevégeztsége, a kifejezés igazsága egyesütnék nála. Egy-egy alakja előtt elefedtünk, hogy kő, mert az arcz beszél, az izmok feszülnek, szinte látni véljük a lüktető ereket a ha antiszokkon. Azon a reliefen, mely Brisee elviteltű ábrázolja, ilyen az Akhilles alakja: lábujjhegyétől felrészelt homlokáig minden a tehetetlen düh és harag kifejezője: szintugy remegni látszik a haragtól. Egy másik reliefen Priamosz könyörög fia holttestéért Akhilles előtt; a megtörtött, bánattal terhelt agg, csaknem szemünk látára roskad térdre, szinte várjuk az előszírvárgó könnyűket szeméből.

(Vége következik.)

TRANSYLVÁNUS.

*) Lásd 88. 50. és 71. számokat.

Pótválasztások Berlinben.

— Saját tudósítástól. —

1898. jún. 24.

A ma egy hete lefolyt választások után előre látható volt, hogy a szocialista párt minden erővel a szabadelyűket megsemmisítésére törekedett; a mai nap befejezte művét. Ha megdöbbentő volt a választások eredménye, a pótválasztások csak fokozták ezt a hangulatot.

Lázus izgatottsággal dolgozott mindkét párt a mai napra; szabadelyű és szocialista jelöltek állottak Berlinben mindenütt szemben. Az eredmény: a osztrák fő- és szék-város hat képviselője Fischer, Vagtherr, Schmidt, Singer, Liebknecht szocialisták, Langerhaus szabadelyű.

Feszült érdeklődéssel várta mindenki a választások eredményét, bár az utcákon mozgalom alig volt, de számos korcsában verődött győzelemtől mámoros szocialista sereg ösze. Ilyen helyeken van aztán élet, hűhű meg a felváltva; de nem kell ám félni, rendőrállamban vagyunk, az utcán egy hang sem hallható — a nagy város szokott zaján kívül. Mindentünnél a győzelem napjánként ünnepelt a választó napot; szocialista önbizalomtól duzzadó beszédekben hirdetik, hogy ők a jövő Németországban.

Ezt azonban a szabadelyűk leverésével érték el.

Pártot ritkán ért olyan kegyetlen vereség, mint most a szabadelyűket. Megválasztott jelöltjük dr. Langerhaus is csak 1000 szóttsággal nyert Tüsteren szabóvár szében; míg egyén, mint gróf Virchow 19,000 szóttsal bukik Schmiert betűszelő 29,000 szavazattal szemben.

Hasonló az arány Berlin többi kerületében is. A szocialisták többsége mindenütt nagy és az 1898-iki választásokkal összehasonlítva látható, hogy mily félelmes erővel terjed és erősödik.

De hát éppen Virchowval szemben a konservatív passivitása volt a fő ok, mely jelentéktelen ellenfeleket a győzelem biztosította. Fő lapjuk a Kreuz Ztg. óva intett mint futó tűztől, minden hívet — a szabadelyű néppárti jelölthez való, szavazástól és így már közvetve a szélsőknél játszókat kezére és az eredmény: hogy Virchownak nincs helye a parlamentben. Vezért Richter is nehezen jut be, egyenes választással alig — legfőkébb ha valaki nagylelkűen visszalép az ő javára. De párt, melyet vezessen nem lesz a háta megett!

Még a szerb parlament közelebbi életében látunk hasonló esetet; tény, az hogy a szabadelyűk az 40 kerületből 30-at visszavonhatatlanul elvesztettek, a választásoknál ma Berlinben hármat. Quo usque tandem!

Komoly dolgok ezek és nem is fog elmaradni hatásuk Németország nemzetközi helyzetére sem.

Csendben dolgozik a szociál demokrácia, de munkája biztos, alá van már akasztva egész Berlin, még egy választás és az egész övök. Ez a militarismus terheinek; a nagyipar és tőke tülhatalmasodásának eredménye.

A provinciákból, pl. Hamburg és Mainzól szintén a szélső győzelemről értesítenek. Szóval: szép kilátások az öszetűlő bi-

rodalmi tanács számára — ha isten is úgy akarja.

Fr.

Hol helyeztessenek el II. Rákóczi Ferencz hamvai?

Vége valahára napirendre került a II. Rákóczi Ferencz hamvai hazaszállításának ügye. A beregi kirándulók lelkesen és komolyan indították meg ez iránt a mozgalmat. Zemplénvármegyének évekkel ezelőtt az özszes törvényhatóságok által elfogadott indítvány, a melyhez maga az országgyűlés is hozzájárult és az intézkedések megvalósítása véget a kormányt utasította, a diplomácia által befedett sírjából feltámadni látszik tehát s miután az az állítás, hogy a hamvak fel nem találhatók, Thaly Kálmán által megdöntött, nincs is egyéb hátra, minthogy a megszaktat fonal ott vétessek fel, a hol eljettett, tudniillik az országgyűlés határozata elvonatossá fel s a hamvak hazaszállítására mondasák ki országosan. Szerintem az eddig történet után nincs szűkség sem a vármegyék újabb felszólalására, sem valami társadalmi akcióra, mert a dolog érdemére nézve a nemzet már egyszer egyhangulag nyilatkozott.

Részemről tejjesen bizva tehát abban, hogy II. Rákóczi Ferencz hamvai haza fognak szállítani, de teljesen bizva az e végett megalakult bizottság bölcsességében és mindenoldalú körültekintésében is: csupán azt a kérdést vetem föl, hogy hova fognak elhelyeztetni a hazahozandó hamvak? Ugy hiszem, hogy ez vitatható kérdés, mert több helyről lehet szó. Lehet szó Erdélyről, melynek a nagy honfi fejedelme volt s hol ősei nyugosznak; lehet szó Munkácsról, melyet a hős édes anyja Zrínyi Ilona dícsőített meg; lehetne szó a kis Borsiról, hol bölcsője ringott s hol szülőháza a zemplénvármegyei bonfiak által emléktáblával jelöltetett meg; lehetne szó Sátoralja-Ujhelyről, hol romokba dőlt lovagi palotájából csak a mult évben építettett fel a várost uráló hegy lábában egy díszes árvaaház és lehetne szó Sárospatakról, hol várpalotájának egy része még ma is épségben fenáll s abban egy Rákóczi-szoba teljes berendezéssel ma is híven őriztetik. Mindezek a helyek különböző szempontokból vehetők bírálat alá.

Elvileg és érdemileg szerintem Erdély volna a legilletesebb arra, hogy a hamvakat őrizze, mert a történeti hagyományok szabadságharcainak ezt az utolsó hőst Erdélyhez fűzik leginkább; de ha ez bármi más okból nem volna kivethető, utána nem Munkácsot tartom a következő helynek, hanem sokkal inkább Sárospatakat. Okaim a következők: 1. Sárospatakhöz sokkal több történeti emlék fűzi a Rákóczi-nevet, mint Munkácséhoz; maga a főiskola, mint emberileg szólva, örök intézmény, Rákóczi-alapítvány, s ha ott nyugodnék a család legnagyobb fia, a hol a család legnagyobb élő emléke ma is áll, az mindenesetre eszméletlenül. 2. Sárospatakon, a ki Rákóczi hamvait fölkeresné, megtekinthetné a várbán őrzött szobát is a közel találás Borsit, a szű-

lőházzal tehát majdnem egy ponton a drága Rákóczi-emléket. 3. Látogatókra nézve a munkácsi vár, hova a hamvak elhelyezhetők volna, igen nehezen megközelíthető hely s ott egy nagy költséggel létesítendő és fentartandó intézetet kellene szervezni, hogy a hamvak a várostól távol őrizhetők legyenek. Sárospatakon ellenben a vasútig nyúlik el a főiskola díszes nagy parkja, ott csupán egy szép mauzóleumot kellene emelni s az utazók — ki sem szállva — láthatnák a dícső emléket s mögötte a főiskolát, a melyben a Rákóczi csemettyéje hangzik és a Rákóczi szelleme él mindenben. A látogató itt nem egy vár rideg és pusztá falai közt találja magát, hanem egy örökifjúság lüktető élete közepén, a mely a szent hamvakat ingyen őrizi és ápolja a kegyelet és hála időnkint meg-megöcsendülő édes dalai mellett.

Válasszatok, honfiak! Én a magam nézetét elmondtam. Ha egy látogathatatlanság félreeső helyre akarjátok a hamvakat elzárni, akkor Munkács is jó lesz; de ha azt óhajtatok, hogy a hamvak megőrzésének, akkor Sárospatakról ne felejtkezzetek meg. — Zemplénvármegye — Szerencsével, Tokajjal, Ujhelyvel, Sárospatakkal — volt a Rákócziak magyarországi működésének központja s a nagy család eredőfészke. Kössétek össze a történelemmel.

FEJES ISTVÁN.

Torda vendége.

A kis Tordát egy nagy ember látogatta meg e hó 22-én. Mr. Barrows Sámuel Amerikának, a szabad földnek lakója, volt Bostonban unitárius pap, jelenleg a „Christian Register (Keresztény Tudósító)-nak szerkesztője s a New-York Heroldnak európai tudósítója, nagy körúton van tanulmányi szempontból; bejárta Angliát, Hollandiát, Olaszországot, sokat időzött Görögországban a klasszikus földön, Ithacában, a déli tenger többi szigetein, meglátogatta Troját, Schliemann ásatásait, innen Magyarországra jött, egyenesen Kolozsvárra, hol magyar unitáriusoknak a főhelyük s egyetlen püspöki van. Itt öltözött eszébe dr. Brassai Sámuel a magyar tudósvilágnak egyik büszkesége, ki jelenleg Tordán időzik s nem mulasztotta el Barrows ur, hogy az őrg urat fel ne keresse, ki az unitáriusoknak szerinte is olyan nesztora nálunk, mint Angliában Martineau, kit ismer és érdeklődik Brassai bácsi, de nem mindenben szeret egyezni vele a saját szavai szerint. Eljött tehát Tordára a tudós utazó Barrows György kolozsvári theol. tanár kíséretében az őrg Brassaihoz és — a mint mondá — hogy megköszönje a fogadást, melyen itt nálunk először mondották ki a vallásszabadságot. (1557–1568.) Délután 11 órakor érkeztek. Fogadásra siettek Varga Dénes igazgató, Borbély György és Péter János.

Varga Dénes üdvözölt angol nyelven, aztán a Brassai látogatására indult, csatlakoztak Albert János pap, Májai István tanár, dr. Szentpétery Lajos stb. Utközben meglátogatta a piaci nagy templomot, melyet le is fényképezte, az unitárius iskolát, könyvtárt, templomot, melynek szomszéka felmenő, Móses próféta IV. könyv. 6. részénél 23, 24, 25 és 26 verseit mondotta el a székben, mely így hangzik: Áldjon meg tégedet az ur és őrizzen meg tégedet. Világosítsa meg az ur az ő országát te rajtad és könyörüljön te rajtad. Fordítsa az ur az ő országát te read és adjon békességet neked. Varga Dénes és Adorján Domokos az orgonán angol himnuszot játszottak, mit a vendég megköszönt. Innen Brassai bácsihoz mentünk, ki semmit sem sejtett a látogatásról s otthoni székében, mely trikót szövetből áll, kényelmesen foglal helyet a diványon. A vendéget az érdekes pillanat láthatóan meglepte, s a kifejezés nem érzéssel és gondolatokkal közeledett a nesztorhoz.

Érdemes volt végig hallgatni a beszélgetést, mit egymásra tett kezekkel folytattak a diványon ülve, hol angolul, hol latinul, meg görögül. Barrows ur dr. Brassainak vallásfilozófiai nézetéről akart hallani; mert Brassai első momentumban is mindjárt a görög nyelvben már régen is kiveszett sztingma betűről kezdett dissertálni. A vallásfilozófiai nézetének előadásából előbb csak annyit adott, hogy: „hm!”... majd megjegyezte, hogy szellemi dolgokban nehéz az organizatio.

Megkérte aztán a vendég Brassait, hogy írjon a vallás alapjáról, s a kereszténységnek az emberiségre gyakorolt hatásáról, hogy vajon a kereszténység ideát a világnak, avagy csak impulzust? Megígérte, de nem kötelezőleg, szóval pedig az utóbbira mondott igent.

Cségezy Mihály, itélő táblai bíró kinek házában volt a találkozás, villás reggelivel kínálta a társaságot, Varga igazgató meg strigete, hogy csak menjenek már hozzá ebédre, mire az amerikai megjegyezte, hogy ő is eszik, de feljebb, — a Brassai ur találatára.

Vége is csak egy távozott a vendég, ha ebéd után még lesz szerencséje az összedűshöz, ki ezalatt az „Aranyosidék” szerkesztőjével avval tündött ki, hogy az „Aranyosidék”-ben olvasta ugyan a humorról irt cikket, de valamin egyebütt, úgy itt sem találta jónak a definíciót.

Varga Dénes házában magyar vendégszeretettel töltötte el a társaság az ebéd idejét, hol a vendég köszöntötte a magyar unitáriusokat, kik mintegy gyermekei az angol unitáriusoknak.

Pohárköszöntőket mondottak továbbá Boros György és Varga angolul, Maja István és Fekete Ferencz németül, Albert János magyarul. Az asztalt aztán a belépett Brassai bácsi bontotta fel, ki az angol részéről szakadatlanul ki volt téve a tudományos interjúholásnak. Van-e az új szövegségben is mythologia, mint Martineau hiszi, vagy csak az ó-testamentumban, mint az amerikaiak tartják? Felelet: Nem tartozik a vallásba; olyan parasztos ez, mint a faeny, mely kinő. A csúszák kérdése Amerikában most nem aktuális, de ezelőtt 30–40 évvel fontos dolgot volt. A spiritualismust tekintve, Amerikában most két párt van, egyik mindenben hisz feltétlenül, a pszichológiai társaság pedig előbb mindent megvisszál.

Brassai mindent hisz a spiritualismusból, csak magát a spiritualismust nem. Beszélék még az evolúcióról, creatióról, materialismusról, theismusról stb., melyeknek végzetével az amerikai angol e magyar kifejezéssel vett bucsut Brassaitól: „Ej, ej, a magyar Nestor!”

Az után megnézte a Jósik Miklós szülőházát, meg az unitárius Zápolya fejedelmek házá, hol az országgyűléseket tartották volt, a szabad eszméket, a vallásszabadságot hirdették. A most benne lakó könyvtárhoz tréfásan is szökött a szellemes angol: „A könyvet megkölti, de az intent, a szellemet nem kötheti meg.” Másik teremben az iparosok egylete emlékkönyvébe nevért írta a néhány emléksort. Az épületről néhány fényképet vett. Ezután a sobányát látogatta meg, melynek viszhangot adó rémitő öblös üregei megragadó hatással voltak reá.

Délután 7 órakor Boros György tanárral visszakocsizott Kolozsvárra.

féleg mögöl, aztán a száraz rőzsék pattozása közben végképpen elhalt.

Korshoonon kevés, vagy éppen semmi változás nem látszott. Erős testalkata a hosszú elzáratást és kínzást minden nagyobb sérülés nélkül állotta ki, de arc kifejezése teljesen különbözött attól, a milyen egykor volt. Sokkal szelídebb lett, a vad tekintet eltűnt a szeméből.

Elfogatásának az éjszakája óta lelkiismerete megszünt őt gyötreni. A reá váró halált úgy tekintette, mint minden bűneiért való bünhődést és nyirkos bűtönének a büshödő szalmáján most aludta számos évek óta első csendes álmát.

A pap felolvasta a Korshoon véteit a nép előtt és a rajta végrehajtandó ítéletet. Korshoon a vépadra lépett és miután keresztet vetett magára, mélyen meghajtotta magát a nép előtt.

— Bocsáss meg nekem oh, nép! — mondá — bocsáss meg ellened elkövetett bűneimet, rablásaimat és gyilkolásaimat. Megérdemeltem a büntetésem és bűneimért mindnyájatoktól bocsánatot kérek.

E szavak után a hóhérokhoz fordult és maga helyezte a kezeit az azok számára elkészített kötelekbe.

— Gyertek, kössétek meg szorosán — mondá — és a száját soha sem nyitotta ki többé.

A pap a többi fogoly bűneit is felolvasta és a hóhérok elvoncolták azokat, némelyeket az akasztóházhoz, másokat a nagy dűthöz, vagy a kínzó eszközökhöz.

A nép hangosan kezdett imádkozni.

— Oh, én Uram Istenem, könyörülj rajtok! hallgazz mindenkialdól! Oh, Uram, engedd, hogy hamar haljanak meg!

— Testvéreink, imádkozzatok értünk! — kiáltották némelyek a nézők közül, em-

lékezetek reánk, midőn a menyországra érkeztek!

Az Opritobnik, hogy ezeket az esdeklő kiáltásokat elfojtsák, hangosan kezdte kiabálni.

— Hoi-da! hoi-da! Így pusztulnak el a ezár ellenségei!

E pillanatban általános mozgás támadt a tömegben, minden szem egy pont felé fordult és mindnyájan azt kiáltották: „A szent ember jön! A szent ember jön!”

A tér végén ugyanaz az ember jelent meg, a ki Serebryanyt intette, hogy ne menjen a Morozov házához. Közeledésére mindnyájan elhallgattak, még a hóhérok is beszüntették rettenetes munkájukat. A szent férfi, utat törve magának a tömegben keresztül; egyenesen Ivánhoz ment.

— Ivashko, Ivashko! — kiáltá — te megfedkezéltél én rólam!

Iván a lovát próbálta elfordítani, de a zarándok megradta a ló gyeplőjét.

— Nézz reám, a szent emberre, — mondá — miért nem adtál ki a parancsot, hogy engemet is öljenek meg? Mivel vagyok én rosszabb a többinél?

— Az Isten legyen veled, — mondá a ezár, egy narék aranyat adva neki; — hagyj itt engem és imádságaidban emlékezz meg rólam!

A zarándok elvette az aranyat, de rögtön a földre dobta.

— Ah! hogy éget! — kiáltá és az újajaira fujt. Miért hevített meg a pénzedet a tűzben? — Miért hevített meg a pokol tűzében?

— Ej, hagyj itt, — ismétlé a ezár túrelmetlenül — ez nem neked való hely!

(Folyt. köv.)

A havasi mőczok lázadása.*

— Rácsi gonosz szelleme a havason. —

Említtettük pénteki, szombati és tegnapi lapunkban azt a lázadást, melyet az oláhok csináltak, nem csak azért, hogy néhány erdészetit közeget leemároljanak, hanem főleg azért, hogy megöljenek egy csomó magyart, kiknek gyűlöletére 4 héten át tautotta s előkészítette őket egy ügyvéd bojtár: Rácsi Tordán érd-me szerint méltatott ügyvéd segédje.

Ez a lázadás nem egy egyszerű megdöntéssel rendelkező; ez egy tervezett erdészetit gazdaság volt, a melynek története van s a melynek folytatása és következménye leand.

A története az, hogy a szekerésorai községben a birtokrendezés befejezést nyert. A birtokba adás is megtörtént volna, mert hiszen az egyesség a község teljes meggyezésével történt.

Am de oda jött a Rácsi segédje és a buza kőse konkolyt hintett. Elmagyarázta nekik, hogy félre vannak vezetve, hogy meg vannak rövidítve, hogy ne respektálják a megállapodásokat, ne tiszteik a törvényt, ne ismerjenek más birtokot, csak magukat, bányájuk szét a határdombokat és ami fő — gyűlölik a magyart, a mely szerintük kiirtásra volna kárhóztatva. Mindezeket a dolgokat tudnia kellett volna a közigazgatási hatóság topánfalvi közegeinek, de hát ők is oláhok s azt mondták reá, hogy binye.

Az oláhok pedig azt mondták egymásnak, hogy „szine tátye” és elkezdtek bontogatni a határhalmokat, úgy okoskodtak, hogy ilyen bölcs tanítás után csak nem lehet kétség az iránt, hogy az övök az egész ország Dimbovizsáig, a mely tudvalevőleg Oláhországban folydogál.

Miután pedig a határhalmokkal tisztában voltak, katonailag szervezkedtek és elkezdtek szabadon hordani az erdő fáját. Csináltak fa edényt a mennyi tetesett, vágták a fákat, — hogy csak úgy rengett belé az erdő.

Határjel nem létezett, a tulajdonjog megszűnt, az územtervet pedig nem az államukra találták fel és így tanító és tanítvány elégedetlen döröszölhetik kezeiket, mert parádicsomi állapotot teremtettek. Meg voltak a kémeik, meg volt a helyőrségük, meg volt a puskákkal, fejszékkel, botokkal jól felszerelt katonaságuk, így tehát teljes biztonságban lophattak.

E dolgoknak nesztét vették az erdőbírák, erdőőrök. Tájékozva voltak, hogy itt egy két ember mire sem mehet. Össze állott tehát két erdész: Nemes Károly és Földes Tamás s 14 erdőőrt maguk mellé vevén, éjjeli portyászra indultak a Pietrásai erdőőri laktól.

Az Ordikus és Eprida nevű helyen át 10 óra tájt a Klusina erdőbirtokára értek, hol ut vezet az erdőből a község felé.

Este tíz óra volt — a mikor ide érkeztek.

Itt látták embereket, a kik dongsát szállítottak 6 lónak a hátán. Az emberek futásnak eredtek, amint, az erdőőreket meglátták. Ezeknek csupán egy lovat sikerült elfogniok. A többi gadszától együtt menekült a strűbe.

Innen a kalenyásai erdőrésze mentek, hol ismét találkoztak fatolvajokkal, kik hamarosan megszöktek s csak három lovuk sikerült hatalmukba keríteni.

Innen tovább menve, gyanus tűz jeleket észleltek, több irányból fűtőket hallottak.

Tudták, hogy az ut most már nem birtorságos, s vonultak a Klusina felé.

Itt minden oldalról hirtelen körül lettek véve az oláhok által, kik puskával, fejszékkel, botokkal voltak fellegyerve. Fenygetgettek, hogy a kutya magyarokat egy szálíg kiirtják, az erdőőreket itt nyomban megölik a vért, zseirakkal pedig booskor-szijaikat fogják meg kenni.

Fenyegetéseiket tett követte. Elkezdtek lövöldözni, kövekkel dobálni és midőn egészen közel jöttek, adáz harcot kezdtek.

Az erdőrészek tömörűltek a védelemre. A egyik erdőőr halántékára kapott súlyos fejszét, a másik a hátára kapott ütlegot. Eresszelem bekövetkezésére már nem maradt más mód, mint önévédelemből a fegyver használatát. Az erdőrés parancsára egymástól dőlték el az erdőőrök ismétlőfegyverei s pá pillanat alatt elől kitisztult a tér az oláhoktól. Ekkor hátra fordultak, oda tüstelt s erre menekültek a fél vad, bensű löttek.

Igy az erdészetit személyzet megkezdte visszavonulását Lemesója felé. Lemesója nem elállták az utat a tolvajok. A fákat b-

* Targyalmas miatt maradt ki tegnapi lapunkból.

„A rettenetes Czár”.

Regény a rettenetes Iván korszakából.

KÉT KÖTETBEN

Írta: Gróf A. K. Tolstoj

Fordította Clara Filmore után: AMICA.

MÁSODIK KÖTET.

XVIII.

A kivégzés.

(Folytatás.)

(68)

E szavak után, Morozov keresztet vetett magára, letérdelt, és fejt a tökére tette. Egy tompa ütés hallzott, s a Droozhsa Andreitch büszke feje legurult a vépadról.

A nézők bámulatára az Opritobnik ekkor herceggé Vyazemskit, a ezár pohárnokát, ki Fedor a kínzás alatt bevádolt vezették elő.

— Moszkova lakossága, — mondá Iván, a foglyokra mutatva — nézzétek a ti és az én ellenségeimet; ezek az emberek, hűség esküjök dacára, az én nevemben durván bántak az én népemmel. Még az isten ítéletétől sem félve gyilkolták és fosztogatták az én népemet, a helyett, hogy őrizték és védelmezték volna azokat! mostan az ő sok hálaiknak méltó jutalmát fogják aratni.

Vyazemski és a két Basmanov mind a tízharman kínzás által való halálra voltak ítélve. Midőn a hóhérok Fedor Basmanovot megfogták és vépadhoz vezették, Fedor hangosan kiáltá —

— Hazafiak! Halálom előtt meg akarom bűneimet vallani! Én azt kívánom, hogy valamómat mindnyájan halljátok. Hallgassatok ide!

De Maljouta, aki a háta mögött állott nem engedte meg, hogy beszédét folytassa. Kardjának egy hatalmas ütésével levágta a Basmanov fejét, éppen midőn az a valamó-

sát kezdeni akarta. A nyomorult, ez utolsó szentelen tette által megmenette magát a kínzástól.

Azonban az atyja, Alexis és Vyazemski, nem voltak oly szerencsések. Korshoonnal, a rablóval együtt azon vépadhoz lettek vezetve, a hol azok a különös kínzások szerkesztettek voltak elhelyezve. Ugyanazon időben az őrg molnárt a bitőházhoz vonsozták és ahoz láncolták Vyazemskit, a kit a kínzócskó annyira megviselték, hogy nem tudott járni, két hóhér legény vezette.

Ő nem mutatott sem félelmet, sem megbánást. Midőn a molnárt megpillantotta, a kit már a fűt körül vett, eszébe jutottak az őrg ember utolsó szavai, midőn a kardját megbűvölte. A herceg a saját viziójára is visszaemlékezett, midőn egy holdvilágos éjszakán a jövőjét kívánva látni, a kereplő kerék alá nézett és hogy ottan nem látott semmit, de a víz vér színdé változott és nagy foga fűrészek és nagy vashorgok mozogtak le s fel a vízben.

A molnárt nem vette észre Vyazemskit. Ő nem látszott tudni arról semmit a mi körülte történt. Mosolygott magában, a mint az égő rőzse között lánczait csörgetve vadul ugrált.

— Shikala! Shikala! — kiáltá hirtelen. A hollók össe gyűlekeztek a gaddag lakomára; a kerék fordult; a felső lett az alsó. Shagadam!

Küld ide a malomtól a szelet! Szélezd el az ellenségeimet! Kolla! Kolla! fujd el a rőzsét! öld ki a tüstet!

Mint egy engedelmeskedő ez ő parancsolatának, egy szél roham fujt végig a téren, de a helyett, hogy a tüstet kioltotta volna, csak élesztette azt, és a molnárt eltakarta a nézők elől.

— Shagadam! Kolla! Kolla! — hallgatók még egyszer a molnárt hangja a fűt

Segédszerkesztő és kiadólaptulajdonos :
MAGYARY MIHÁLY.

Hirdetések.

Sz. 7142—1893.

583. (2—3)

Építési árlejtési hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. dohány-gyár telephelyén egy igazgatósági épület, egy dohány-raktár felállítandó és kerítési munkák fogantatandók, mely munkák költségvetésileg megállapított építési összege 97,469 frt 77 krt teszen és mely építési munkák biztosítására a m. kir. dohányjövédék központi igazgatóság hivatalos helyiségében (Budapest, II. kerület, iskola-utca 13. sz.) folyó évi július hó 6-án délelőtt 11 órakor zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlati határozmányok, a szerződési és vállalati részletes feltételek és határozmányok, valamint az építési leírás, tervek és előmérték költségvetések minden hétköznap d. e. 9 óráig d. u. 1 óráig a m. kir. dohányjövédék központi igazgatóság IV. ügyosztályában, vagy reggeli 8 óráig déli 12 óráig a kolozsvári m. kir. dohánygyári igazgatóság hivatalos helyiségeiben betekinthetők.

M. kir. dohányjövédék központi igazgatóság.

Budapest, 1893. június hó 15-én.

(Utánnem nem díjazatik.)

Pályázat.

A kolozsvári nyolcz osztályú unitárius felekezeti főgymnasiumhoz az 1893—94-ik tanév kezdetén beállítandó egy helyettes tanári állomásra pályázat hirdettetik: mennyiségtan fő-, magyar nyelv melléktárggyal. Fizetés: 750 frt; heti óráinak száma: 18—20. Az unitárius vallású folyamodók szabályszerűen felszerelt folyamodványukat folyó évi július hó 31-ig küldjék be Ferencz József unitárius püspökhöz Kolozsvárra.

Az unitáriusok Egyh. Képv. Tanácsának 1893. évi június hó 11-én tartott üléséből.

Ferencz József,
unitárius püspök.

584. (2—2)

Kovács János,
tanügyi jegyző.

Pályázat.

A székely-keresztúri öt osztályú unitárius felekezeti gymnasiumhoz az 1893—94-ik tanév kezdetén beállítandó új tanszékre pályázat hirdettetik: rajzoló-geometria és szabadkézi rajz fő-, számtan melléktárggyal. A tanszék egyelőre ideiglenesen töltetik be 800 frt évi fizetéssel, mely összegben a szálláspénz is benne foglaltatik. Az unitárius vallású folyamodók szabályszerűen felszerelt folyamodványukat folyó évi július hó 31-ig küldjék be Ferencz József unitárius püspökhöz Kolozsvárra.

Az unitáriusok Egyh. Képv. Tanácsának 1893. évi június hó 11-én tartott üléséből.

Ferencz József,
püspök.

585. (3—2)

Kovács János,
tanügyi jegyző.Sz. 11,440—1893.
tanácsai szám.

Kolozsvári Polgári Lövészegylet Közgyűlése.

A Kolozsvári Polgári Lövészegylet részvényes tagjait ezennel ismételtén felszólítom, hogy — miután a folyó hó 15-ére összehívott közgyűlés a megjelent részvényesek csekély száma miatt nem volt megtartható — az 1893. évi július hó 16-án (Vasárnap) délelőtt 10 órakor a Városház nagytermében tartandó

rendkívüli közgyűlésre

jelenjenek meg, s figyelmeztetem a t. részvényeseket, hogy ez a második közgyűlés, — tekintet nélkül a megjelenendő tagok számára, — az alapszabályok értelmében határozatképes lesz.

A közgyűlés tárgya:

Határokat az egyesület további sorsa, esetleg újja alakítása felett.

Az alapszabályok értelmében a közgyűlésen csak az birszavazati joggal, a ki részvényét a közgyűlés megkezdése előtt alólírott közgyűlési elnöknek bemutatja és leteszi.

Kolozsvár szab. kir. város Tanácsának 1893. évi június hó 24-én tartott üléséből.

Albach Géza s. k.,
polgármester.

Magyar királyi államvasutak. — Üzletvezetőség Kolozsvárt.

17,433. szám.

PÁLYÁZAT.

586. (1—1)

A magy. kir. államvasutak Kocsárd, Tóvis, N. Szeben és Segesvár állomásán 1893. évi december hó 31-ével megűrtlenül állomási vendéglői üzlet bérbe adása iránt ezennel nyilvános pályázat nyitattik.

A bérlet három évre kötöttik és pedig 1894. évi január hó 1-től 1896. évi december hó 31-ig terjedő időtartamra. A vendéglői üzlet gyakorlásához szükséges helyiségeken kívül a vendéglős mellékhelyiségekkel kiegészített magánlakást is nyer.

Felhívtnak ennél fogva mindazok, kik a nevezett állomási vendéglők egyikét vagy másikat bérbe venni óhajtják, hogy szabályszerűen bérbevevő és a kellő bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat legkésőbb f. évi július hó 29-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége általános osztályához (titkárság) címelve, benyújtani vagy beküldeni sziveskedjenek.

Különösen megjegyzettik, hogy az ajánlattevők a megjelölt állomási vendéglők csak egyikére pályázhatnak; több vendéglőre tett ajánlatok tehát nem fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatok külön lepecsételt borítékban küldendők be s a boríték következő címmel látható el: „Ajánlat a . . . állomási vendéglő bérletére.”

Az ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztárána f. évi július hó 28-án bérletpénzképpen 100 frtot készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni, mivel különben az ajánlat figyelembe vétetni nem fog.

Az igazgatóság fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül, tekintet nélkül a felajánlott összeg magasságára, szabadon választhasson.

A vendéglők bérletére vonatkozó feltételek a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége III. osztályában tudhatók meg, a melyekre nézve e helyen is megjegyzettik, hogy a bérbe adandó vendéglői üzletekben csak hazai sör mérhető ki.

Kolozsvár, 1893. június hó 23-án.

Az üzletvezetőség.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy saját műhelyünkben készült

kárpitos- és asztalos munkákból

Nemkülönben tükrök, képek, függönyök, szőnyegekké, lőszőr. afrik és rugany-mátráczokkal, gyermek-kocsi, vas- és nád-butorkokkal; szóval a butorkereskedés illetve lakásberendezési szakba tartozó mindenféle cikkekkel a legdusabb választékban felszerelt raktárunkat — üzletelhelyiségünk túlhalmozottsága miatt — tetemesen leszállított áron kiáruljuk.

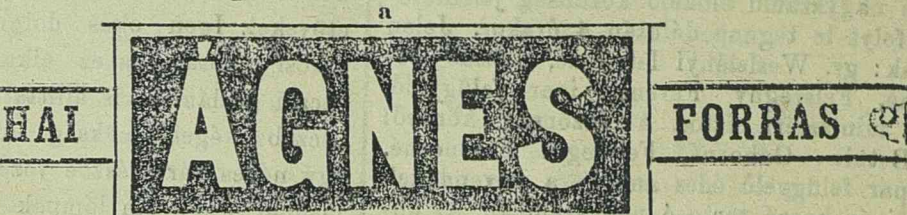
Ezen kellemes bevásárlási alkalmat a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlván, becses látogatását kérve, maradunk

teljes tisztelettel:

GAÁL és SCHRAMMER,
kárpitosok és butorkereskedők.
Kolozsvárt. Belmonostor utca 20. sz. (Korbuly-féle ház.)

572 (3—10)

Hazánk legkedveltebb savanyuvize

Kittűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Gazdag szénsavtartalmu. — A bornak színét nem változtatja. — Természete: ízét kellemessé teszi,

a miért is a vendéglős uraknak keverékül „Spritzer” előnyös szolgálatot tesz.

Ujabbban a homokos talajban termelt savanykás borokhoz kiváló előnyösnek bizonyult az Agnes-forrás savanyuvize.

Ujabb orvosi bizonylatok az Ágnes-forrásról Mohán.

A mohai Ágnes-forrás vizét hosszú évek során át rendelem s jó szolgálatot tesz a gyomorhurut, a vékony belek hurutos állapota, hólyaghurut és torokhurut cseleiben.

Dr. Kelli Károly,
ny. r. egyet. tanár.

Kötelességemnek tartom értesíteni, hogy a felfolyt kolera-járvány alatt mohai Ágnes-forrását kitűnő sikerrel rendelem. A gyomor és bel működését rendkívül hathatósan támogatja, a nélkül, hogy mint a többi savanyuvizek nagy része korgást és hasmenést okozna. Örömmel konstataháltam, hogy nemcsak a hazai, hanem a külföldi ásványvizek között is legelső helyen áll.

Dr. Glaser Marcel.

A mohai Ágnes-forrás vizét, mint a természet által adott egyik megbízható kincsét, a legnagyobb mérvben szoktam orvosi gyakorlatomban betegeimnek ajánlani; a körjavalat melyeknél ezen vizet adom, heveny és idült gyomorhurut, az eredmény minden esetben kielégítő. Adja Isten, hogy a külföldi hasznosulá alkalmazzott vizeket teljesen kiszorítsa hazánk ásványviz-forgalmából.

Dr. Deme Béla,
járás és Bihar, t. b. főorvos.

A kolera-megbetegedés ellen præservatív gyógyszernek bizonyult. Friss töltésben az ország minden gyógyszerházában, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Édeskuty L.
BUDAPEST, Erzsébet-tér 8. sz.

215. (8—12)

BORSZÉK (Csikvármegye, Erdély.)

Elsőrangú gyógyfürdő, 900 méter magasságban, beláthatlan és fenyveseknek alsóbb szervezetektől mentes régiójában.

Gyógytényezői: havas alji klímája, tiszta ozonodús levegője, kitűnő gyógyerejű vasas- és más vegyi összetételű borvíz ivókútjai, számtalan szénsavas hideg lőbögő-fürdői, vasas lőp-fürdők, szénsavas melegített kád-fürdők, fenyőlevél-fürdők, jól berendezett hidegvíz gyógyintézetek, massage és villamozás.

Az idény megnyílt június hó 1-én.

Posta és táviró helyben.

Részletes prospectussal és felvilágosítással kívánatra készséggel szolgál a fürdő-orvos: Dr. Szilvássy János, vagy a helyben székelő fürdő- és üzletigazgatóság.

A borszéki borvíz az Oelhoffert töltő-géppel kifogástalanul felfogva és modern gépek által dugaszoltatva, kristály tisztaságban hozatik forgalomba. — Évenként 3 és fél millió palack elárúsítás.

A fürdővendégek szállítását a szász-régeni vasuti állomástól Borszékig és vissza bérkocsi vállalat eszközli.

Előjegyzés és feltétel tehető: „Hávrának József m. kir. állomásfőnök urnál Szász-Régen”, vagy „A bérkocsi vállalat irodájánál Borszéken.

A viteldíjak szabályozva vannak.

Minden megrendelés kizárólag a borszéki fürdő- és üzlet-igazgatósághoz intézendő.

A borszéki borvíz ára helyt.

Ládákba csomagolva:				Szalma-hűvellyel csomagolva:			
1 láda	1-4 literes	50-es	6 frt 60 kr.	1 üveg	2 literes		18 kr.
1 "	1-4 "	25 "	3 frt 20 kr.	1 "	1-4 "		13 kr.
1 "	1 "	50 "	6 frt 10 kr.	1 "	1 "		11 kr.
1 "	1 "	25 "	3 frt 10 kr.	1 "	0-5 "		9 kr.
1 "	0-5 "	50 "	5 frt 30 kr.				

Nagyobb megrendelésnél % kedvezmény.

Borszék, 1893. évi május hó.

453. (4—x)

A borszéki fürdő és üzlet.